

Februari 2011
ISSN 2000-415X

Nävertrumpeten

Information om fåbodkultur och utmarksbruk
för fåbodbrukare, fåbodägare och alla andra ...

Gävleborgs Fåbodförening

INTERNATIONELLA SKOGSÅRET - 2011

Regeringen har meddelat att FN utsett 2011 till internationella skogsåret. Under hela året kommer aktiviteter pågå runt om i världen för att uppmärksamma skogen och dess värde. I Sverige bildas ett nätverk samverkar för att skapa engagemang, sprida information och öka kunskapen om skogen.

S skogen är en högprioriterad fråga på den globala politiska arenan. I Nagoya under Konventionen om biologisk mångfald beslutades att avskogningen i världen ska halveras och där det är möjligt stoppas före 2020. I Cancún under klimatkonventionen beslutade världens länder om ett särskilt program för att stödja de fattiga länderna att bevara sin skog och hindra utarmningen av skogen för klimatets skull.

Regeringar, myndigheter och frivilligorganisationer gör gemensamma ansträngningar för att stärka en hållbar förvaltning, brukande, bevarande och utveckling av skog till förmån för nuvarande och kommande generationer.

Om det hanteras bra är Internationella skogsåret en möjlighet för fåbodbrukets företrädare att öka förståelse för och kunskap om skogens betydelse och hur det är möjligt att långsiktigt och ekologiskt hållbart är möjligt att bruka dess biologiska mångfald. Skog är mer än en förvaringsplats för vilda djur och död ved.

Årsmöte 2011

Fåbodföreningens årsmöte hålls på Rovdjurscenter i Järvsö den 13 mars från 10.00 – 16.00 med kaffe och lunch. Inga Ängsteg, VSC, deltar. Mer information finns i det ilagda bladet med inbetalningskort för årsavgiften. Glöm inte att skriva avsändare.

Kulningskurs

Här skulle vi berättat om årets kulningskurs men den är inte färdigplanerad än. Vi ber er kolla vår hemsida under Kurser framöver: www.xfabodar.se

Läs också vad **Skalen** erbjuder på hemsidan www.halsingen.com/skalens/index.htm
Skalens ordnar bl.a. Gärdsgårdskurs, Slätterkurs, Svampkurs, Slagruta, Naturens örter, Upplevelser, Fåbodar, Naturskog, Blomsteräng, Bäversafari, Fågelmorgon, Ugglesafari, Sommarfiske, Vandringar, Paketresor, Föredrag

Calle Höglund handledare i Säkert Bondförnuft

Arbetsgivare skall regelbundet undersöka, planera, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och att en tillfredsställande arbetsmiljö uppstår.

Olycksstatistiken visar att jord- och skogsbruket är Sveriges mest olycksdrabbade bransch. Varje år omkommer 10-15 personer på gårdar runt om i landet, flera av dem är barn. Dessutom skadas tusentals personer årligen. Beräkningar visar att olyckor inom jord- och skogsbruket kostar samhället 2-3 miljarder kronor/år.

Med bakgrund av detta inledde LRF, JTI – Institutet för jordbruks- och miljöteknik och SLU – Sveriges lantbruksuniversitet 2008 en kampanj för att minska olyckorna i lantbruket. Målet är att halvera antalet olyckor till år 2013. I centrum ligger områdena maskiner, djurhantering, byggnader och skog/ved. Fäbodbruket får inte förbises. I Gävleborgs län finns Fäbodföreningens ordförande Calle Höglund med som handledare.

Det grundläggande verktyget för att driva processen är en förenklad form av Det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM. Det är en modell för hela näringslivet och som finns reglerad i lag, genom att företag med anställda skall ha ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Modellen passar dock lika bra för företag utan anställda.

Projektet finansieras i huvudsak med medel för kompetensutveckling inom det svenska Landsbygdsprogrammet. Lantbrukarnas Riksförbund, LRF medverkar med viss delfinansiering.

2011 lyfts djursäkerheten fram. Ser man på hantering av djur är det viktigt

- Att vänja djuren vid att bli hanterade och att dagligen vistas i djurens närhet
- Att hantera djuren lugnt, inte skrika och inte stressa
- Att vid flyttning av djur förbereda med att torka/sanda hala landgångar eller transportleder och ta bort onödiga prylar som kan vara i vägen
- Att komma ihåg att rovdjursstressade djur kan vara aggressiva och oregerliga
- Att alltid ha en reträttväg klar när du vistas bland lösgående djur
- Att aldrig jobba ensam bland lösgående djur
- Att inte arbeta ensam när rovdjursstörningar eller -angrepp på husdjur ska avvärjas
- Att se till att djuret kan avskiljas från andra djur om det skall behandlas för något
- Att vara lugn då djur i lösdrift ska föras till ett behandlingsbås. Man kan med fördel använda foder som lockbete och båset bör ha en självlåsand front eller någon annan lösning där djuret kan fixeras

”Systematiskt arbetsmiljöarbete” (AFS 2001:01, ändrad AFS 2003:4) gäller för alla företag med anställda eller de som hyr in arbetskraft. Arbetsgivare är i juridisk mening: en fysisk eller juridisk person som har en eller flera arbetstagare anställda. Den som anlitar inhyrd personal (inklusive praktikanter) är skyldig att – i fråga om det arbete som inhyrningen gäller – följa föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete. Kom ihåg att stora rovdjur är riskabla.

Krav på skriftliga dokument

Följande skall finnas skriftligt hos alla företag med anställda:

- Handlingsplan med åtgärder.
- Skriftliga instruktioner för särskilt riskfyllda arbetsmoment.
- Arbetsmiljöpolicy, handlingsplanen räcker som policy för företag med < 5 anställda.

Kontakt
Lotta Zetterlund
LRF Dalarna/Gävleborg
Mobil. 070-342 42 35
lotta.zetterlund@lrf.se

Handledare
Calle Höglund
Rönningen 893, 826 95 Trönödal
Tel. 070-372 90 71, 0270-380 64
calle.hoglund@telia.com

Minnen från fäboden i Säljan – händelser och bruksföremål

Åsa Morberg

Varje sommar vistades jag på min morfars föräldrahem gården ”Mörnars” i See by i Kungsgården. På gården bodde morfars fyra ogifta syskon, mina gammelfastrar och gammelfarbröder, Anna, Marta, Gustaf och Bertil Sundberg. Varje sommar följde jag med till deras fäbod i Säljan, nära Storsjöns strand. Mina upplevelser följer mig i livet och jag räknar dem till mina rikedomar.

Åkturen till Säljan på gummihjulstrillan som drogs av gårdens stora ardennerhäst var en upplevelse i sig. ”Nu far Mörnars till fäboden,” sa byborna i Säljan, ”Nu blir det regn!” och det blev det också! Längre tillbaka åkte man i en flatbottnad stor eka med såväl djur som förning och folk från See by till Säljan. Fäboden brann till hela släktens stora sorg ner till grunden efter att barn lekt med elden. Marken avyttrades sedan till Sandvikens kommun, när syskonen Sundberg avvecklat jordbruket och är idag ett frodigt och prunkande koloniområde.

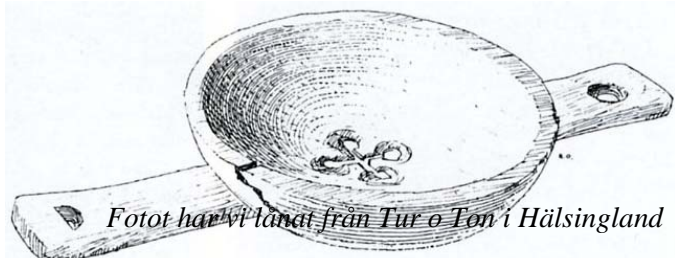
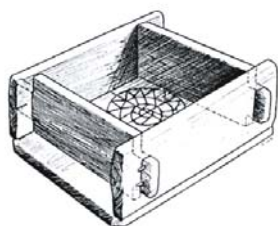
Fäboden finns inte kvar idag, men minnena finns kvar och vid släkträffarna i Sundbergska släkten får minnena ny näring. Alla äldre släktingar kan bidra med nya infallsvinklar. Morfars fyra syskon lät mig delta i alla praktiska göromål och de hade en outtröttlig förmåga att på ett naturligt sätt lära ut av sitt kunnande och vetande. Att vara barn och behandlas som en vuxen var en fantastisk upplevelse i sig. De lärde mig att förstå värdet av att kunna behärska allehanda praktiska göromål. Jag lärde mig mjölka, göra smör, ost, messmör, baka bröd, laga gammaldags husmanskost, men också att sköta om gårdens djur. Handmjölkning och maskinmjölkning praktiserar jag då och då än idag. Jag har en nära relation till det jag upplevt, inte minst på grund av några ärvda föremål.

Många ärvda föremål från såväl lantgården som fäboden finns i mitt hem idag. Inga dyrbara saker, utan praktiska bruksföremål. I entrén till mitt hus finns det gamla mjölkskåpet från fäboden som jag njuter av att se på. Det är ett grovt hemsnickrat skåp inrett med handgjorda grova pinnar som man skulle ställa de till brädden fyllda mjölktrågen på. Jag har inte sett skåpet i bruk för mjölk, men min mamma Ingegerd, 96 år, har gjort det. Några originaltråg finns roligt nog kvar och skåpet används idag som extra förvaring för olika saker. Mjölkskåpet är ett frekvent förekommande samtalsämne för människor som för första gången besöker mitt hem.

I min ärvda chiffonjé finns en liten låda med antika föremål. Det finns en liten krok i mässingstråd som man skulle haka fast i kjollinningen och i den andra änden skulle det hänga ett garnnystan till stickningen. Gammelfarmor Anna, morfars mamma, vallade korna på skogen, samtidigt som hon stickade strumpor med garnnystanet fäst i kjollinningen.. Det var dåtidens dubbelarbete för kvinnorna att sticka när man vallade. Min mamma Ingegerd minns henne. Hon stickade automatiskt och kunde alltså fästa blicken på korna och på sitt sällskap. Den lilla kroken är ett mycket kärt föremål.

I källaren finns nu en mycket liten mjölkpall som fanns på fäboden. Den är låg, stabil och ser inte alls ut som de andra mjölkpallarna. Enligt mina släktingar hade pallen snickrats av en äldre kvinna. Den är ett unikum. Den är stabil, men för låg att använda vid handmjölkning.

Men vad gör det?

Fotot har vi lånat från Tur o Ton i Hälsingland

Vargjakt...

© OIE 2011
www.teknisk-olje.se
NORRIS ALLEHANDA

”Vi förbereder hårdare tag mot illegal vargjakt”

Ur Dagens Nyheter 2011-01-10

Andreas Carlgren: Regeringen vill att Sverige ska ha en vargstam som överstiger 200 vargar. Nu gör vi en tidsbegränsad kraftansträngning för att få in nya vargar i Sverige, Den nuvarande begränsningen är därför tillfällig.

Årets vargjakt då 20 vargar avlivades var mer begränsad än fjolårets då 27 vargar dödades. I år vill man också påbörja arbetet med att ”genetiskt förstärka” vargstammen i Sverige. Högst 20 vargar ska införlivas i den till och med 2014. Miljöminister Carlgren hoppas i första hand på förstärkning genom flyttning av naturligt invandrade individer, men menar att en aktiv utplantering av vargar från Finland och/eller Ryssland också kommer att behövas. Carlgren vill betona att utplantering och den nuvarande begränsningen av vargstammen är tillfälliga åtgärder. Regeringen vill på sikt ha en större vargstam. Jakt är en naturlig och odramatisk del av förvaltningen av stora rovdjur som björn och lodjur. Men i vargdebatten är det ofta ytterligheterna som låter sig höras, påstår ministern.

Rovdjurspolitik

För att förverkliga sin rovdjurspolitik har regeringen, med stöd över blockgränsen i riksdagen, utformat riktlinjer som innebär:

1. Bättre lokal och regional delaktighet, och ökat regionalt ansvar för rovdjuren genom att viltförvaltningsdelegationer inrättas. Med ökade möjligheter till inflytande följer också ökat ansvar för vargstammens utveckling.

2. Förstärkning av vargstammens genetik. I princip härstammar alla dagens mer än 200 vargar från endast tre individer. Inaveln skadar på sikt fortplantningsförmågan, och hotar därmed vargstammen. Att för första gången genomföra aktiva åtgärder för bättre genetik är avgörande för att gynnsam bevarandestatus.

3. Begränsad licensjakt under strängt kontrollerade former. Tillväxten av vargstammen är tillfälligt begränsad under tiden som ett nytt beslut förbereds om det långsiktiga målet för svenska vargstammen. Jakten har betydelse för acceptansen både för varg i vargtäta områden och för åtgärder som minskar inaveln.

Andreas Carlgren förklarar att när någon kämpar för att vi ska ha få eller inga vargar i Sverige, så strider detta mot våra internationella förpliktelser. När andra kämpar för att låta vargstammen växa kraftigt och okontrollerat, påvisar han att det är omöjligt med tusentals vargar i landet, särskilt i Mellansverige. Ytterligheterna i debatten underlättar tyvärr inte strävandet att nå en livskraftig vargstam i Sverige, vilket är målet.

Det är inte ytterligheterna som räddar vargen. Det finns goda möjligheter till en rovdjurspolitik där den breda gruppen boende på landsbygden, jägare och naturvårdsengagerade kommer närmare varandra.

Tidsbegränsning bara tillfällig

Regeringens politik innebär att Sverige ska ha en vargstam som överstiger 200 vargar. Hur mycket större beror bland annat på hur mycket den genetiska statusen förbättras genom de åtgärder som nu vidtas. Vargstammen ska uppnå gynnsam bevarandestatus. Ju bättre genetisk status, desto färre vargar krävs för att klara det, säger miljöministern.

Ministern hävdar att det högljudda tonläget skymmer att det finns en bred uppslutning bakom ställningstagandet att vi ska ha livskraftiga vargar i svenska skogar. Dessutom menar han att det finns en utbredd insikt om att vargstammen bara kan bli livskraftig om vi får in nya vargar.

Riksdagen har förlängt etappmålet på 200 vargar, som fastställdes år 2002, och begränsat antalet vargar till 210 – i bägge fallen tillfälligt till och med utgången av 2012. Dessutom gör vi nu en tidsbegränsad kraftansträngning för att få in nya vargar.

Högst 20 vargar ska införlivas i den mellansvenska vargstammen till och med 2014. Aktiv utplantering av vargar från Finland och/eller Ryssland kommer att behövas för att nå det målet. Förstärkningen, genom i första hand flyttning av naturligt invandrade individer och i andra hand införsel av vargar med annat genetiskt ursprung, förbereddes 2010 och påbörjas i år.

Carlgren vill betona att åtgärden är tillfällig enligt riksdagens beslut. Aktiv flytt kan i längden inte vara alternativet – det behövs permanenta lösningar för att naturligt invandrade vargar ska kunna nå den mellansvenska vargpopulationen. Jakt tillåts bara om den inte försämrar vargens bevarandestatus. Naturvårdsverket ansvarar för att göra bedömningen utifrån stammens status, tillväxt och genetik.

Grovt jaktbrott

Källa: Naturvårdsverket

För jaktbrott döms bland annat den som med uppsåt eller grov oaktsamhet olovligen jagar fredat vilt. Är brottet grovt, t ex om brottet avser ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt, ligger straffskalan på fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Olovlig jakt på varg räknas alltid som grovt jaktbrott. Man kan också bli dömd för grovt jakthäleri, med samma straffskala, om man obehörigt tagit befattning med vilt som man visste eller borde ha insett har dödats genom jaktbrott och om samma omständigheter finns som gäller för grovt jaktbrott.

Regeringen förbereder hårdare tag mot illegal jakt. Grov jaktbrottslighet är omfattande, men mycket få fall lagförs. Kriminalisering av försök och förberedelse till grovt jaktbrott kan vara ett värdefullt verktyg i bekämpande av den illegal jakt, menar Carlgren.

EU-kommissionen har ifrågasatt den svenska vargjakten och har delgetts regeringens rovdjurspolitik, inklusive vargjakten 2011. Skulle kommissionen fortsätta med frågor så är det en rutin som sker i hundratals ärenden om året, påstår Carlgren. Jag välkomnar en fortsatt granskning och dialog. Vi skyndar oss nu med konkreta steg för att få in nya vargar och åtgärder tas nu för att vi ska klara det som tidigare rovdjurspolitik inte klarat: att stärka genetiken.

Vi har redan från början varit helt inställda på att uppfylla våra europeiska förpliktelser. Jag och regeringen har också varit tydliga i vårt budskap till kommissionen: det är ingen tvekan om att vi ska uppnå god bevarandestatus och långsiktigt livskraftiga vargar. Vi kommer inte att ge oss förrän vi lyckats, förkunnar miljöminister Andreas Carlgren (C).

Hej Kelvin! Vi ber att få framföra våra hjärtligaste gratulationer! Det var verkligen glädjande att se Dig i detta illustra sällskap. Jag tar för givet att Du för en gångs skull lyfter fram Dig själv i Nävertrumpeten och låter fler glädjas med Dig!
Vi hörs – Calle

Hej Kelvin! Så roligt att se ditt namn i Land under Nytt om namn, med en fin utmärkelse. Men ännu roligare att få läsa dina alster, både i skrifter och Näverlurar.
God fortsättning – Åke

Jag vill tacka alla!

Naturligtvis gör jag som vår ordförande säger!
Det är så roligt med beröm och respekt. De två inledande klippen ur min E-post är bara ett urval av vad jag fått av erkänsla och gratulationer.
Jag vill tacka er alla och dela med mig. Om inte GFF:s valberedning trott på mig 2001 och hade ni inte velat ha mig i styrelsen då är det inte alls säkert att jag fortsatt att jobba med de traditionella formerna av lantbruk så som det blivit. Och vem hade då kommit ihåg mig? Och tänk så tråkigt jag hade haft det ...

Här överlämnar preses Sara von Arnold Akademiens silverplakett

Akademiens silverplakett kan den få, som på ett förtjänstfullt sätt väckt intresse för de areella näringarna. Belöningen ska uppmärksamma insatser av enskilda personer.
Så här skriver KSLA i motiveringen:

”Kelvin Ekeland är en av våra främsta landskapskännare och etnobiologer, som tidigt lärde oss förstå betydelsen av samverkan mellan naturvård och kulturmiljövård och om vikten av samförstånd över olika sektorsgränser för att säkra värdena i det brukade landskapet. Han har kraftfullt arbetat för att öka insikten i och sprida förståelse för nödvändigt helhetstänkande i förvaltningen av kulturmiljöer och landskap genom en kombination av skydd och brukande, inte minst genom att se till att våra myndigheter med olika ansvarsfält kommer tillsammans. Han har särskilt engagerat sig för fåbodkulturen. Kelvin Ekeland har i otaliga publikationer med tvärvetenskaplig inriktning skapat förståelse för betydelsen av fortsatt brukande.”

Det är så man har svårt att tro på det själv – samtidigt tar man så gärna till sig det. Och jag vill på allvar dela med mig av glädjen till alla er som under mina tio år i GFF delat med er av er kunskap och er erfarenhet och er arbetsglädje. Det är detta jag har försökt förmedla till den elit som ofta tror att kunskap bara finns i böcker och att det som inte är skrivet det finns inte. Ibland räcker det inte ens med att det finns skrivet. Nog har man känt sig sedd över axeln ibland för att man inte har haft någon akademisk titel att imponera med. Med KSLA, Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien bakom ryggen känns det säkrare. Man kan hoppas att man därmed är lite mindre obskyr och att orden i fortsättningen tas på ännu större allvar. Och att fåbodkulturen uppskattas och bemöts av samhället så som den är värd.

Foton: Mats Gerentz

KSLA fyller en viktig funktion i det svenska samhället.

Akademiens portalparagraf:

"Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens uppgift är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk och därtill knuten verksamhet."

Aktuell information om vad som händer på KSLA finns alltid på akademiens hemsida: www.ksla.se

"Kongl. Svenska Landtbruks-Academien" instiftades 1811 under Karl XIII och installerades den 28 januari 1813 på initiativ av dåvarande kronprinsen Karl Johan, sedermera kung Karl XIV Johan. Då var ca 85 % av befolkningen sysselsatta inom jordbruket. Akademien hade till en början funktionen som central förvaltningsmyndighet. Vartefter olika sektorsmyndigheter tillkom har akademiens uppgifter ändrats. Många av dagens institutioner inom lantbruket har sitt ursprung i Akademien. Jordbruksdepartementet, Jordbruksverket och forskningsrådet Formas är några av dem. Akademien hade under många år överinseende över Hushållningssällskapen och var dessutom huvudman för jordbrukets försöksverksamhet, som senare togs över av Sveriges lantbruksuniversitet.

År 1956 vidgades den skogliga verksamheten vid akademien och namnet ändrades till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien. De främsta företrädarna för de areella näringarna ingår som ledamöter i akademien. Genom sitt oberoende får akademiens synpunkter aktualitet och tyngd. Akademien är en helt oberoende och opartisk organisation och finansieras - fränsett ett mindre statsbidrag som ersättning för utförda tjänster - genom avkastningen från egna fonder. Därtill har akademien under årens lopp fått förtroendet att förvalta ett antal stiftelser. Akademien äger dem inte, de är självständiga juridiska personer.

Marie-Louise Danielsson-Tamm är en för fäbodbrukare känd matpratare, som syntes i festviolet

Bistre miljöminister Andreas Carlgren dryftade nog jakt- och rovdjursproblem med Dalarnas landshövding Maria Norrfalk

Akademiens mötesverksamhet med sammankomster, seminarier, konferenser och workshops är ett viktigt medel för att föra ut kunskap från akademien. Genom att samla till överläggning kring viktiga problem ges möjligheter till initiativ till åtgärder eller verksamheter, som stimulerar till utveckling.

Akademiens dagliga verksamhet leds av akademisekreteraren som tillika är VD. Ordföranden - preses - och vice preses väljs och utgör med sekreteraren akademiens presidium. Presidiet samordnar akademiens verksamhet.

På årsdagen av installationen, den 28 januari varje år håller akademien sin högtidssammankomst. Då får nya ledamöter sina ledamotsbrev och priser och belöningar delas ut för förtjänstfulla insatser inom akademiens verksamhetsområden.

Årets festmåltid för 500 gäster i Gyllene Salen i Stockholms stadshus var komponerad med utgångspunkt från halländska och västerbottniska specialiteter.

Måltiden presenterades av akademiledamöterna, tillika matambassadörerna, Ella Nilsson och Lennart Bengtsson.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson framförde gästernas tack för en trevlig och god middag.

Tidningen ATL publicerade i början av februari 2011 följande meddelande:

Fick svar - efter 20 månader

Mannen ställde en fråga till Jordbruksverket - men fick vänta i 20 månader på att få ett svar. Dålig service, anser justitieombudsmannen efter att ha granskat ärendet.

Brevet innehöll dels en uppmaning angående verkets arbete med att bevara hotade lantrasdjur, dels en fråga om exportavgifter för fjällkor.

Men Jordbruksverket uppfattade inte frågan och besvarade den därför inte i brevet.

– Med anledning av detta finns det skäl att erinra Jordbruksverket om bestämmelserna om myndigheters serviceskyldighet, skriver JO Hans-Gunnar Axberger i sitt beslut.

Räddade fjällkor

Mannen, som är aktiv i en fäbodförening och verksam i Hudiksvalls kommun, ville veta om SJV, Jordbruksverket kunde tänka sig att täcka en del av kostnaderna för export av sju fjällkor till en lantbruksskola i norra Finland. Korna hotades av slakt, men genom fjällko- och fäbodentusiasternas försorg hade de fått en ny framtid.

Jordbruksverkets debitering för veterinärkontroller, medicinering och andra granskningar belöper sig på ungefär samma belopp som inköpet av de sju fjällkorna.

Till myndighetens uppgifter hör att värna om hotade lantrasers fortlevnad

Här är en av korna på väg till Finland.

Foto: Lars Sundin

Hudiksvallsbon skrev till Jordbruksverket i februari 2009. Men det dröjde ända till hösten året därpå innan han fick något svar - och inte blev han klokare på det.

"Ärendet har hittills inte besvarats eftersom det uppfattats som en uppmaning mer än en direkt fråga", löd Jordbruksverkets svar.

Det är inte acceptabelt, enligt justitieombudsmannen.

– Frågor från den enskilde ska besvaras så snart som möjligt. Om svar inte kan lämnas inom rimlig tid bör den enskilde få besked om att myndigheten mottagit brevet och om möjligt besked om beräknad tid för handläggning, konstaterar JO.

Fotnot

Det kan tilläggas att SJV fått ett nytt brev från hudiksvallsbon där det särskilt påpekas att frågan är en fråga och att ett svar är angeläget.

Vargbeträktelser

Tidningen ATL har förmedlat den syn **Jägareförbundets** rovdjursexpert **Gunnar Glöersen** har på vargförvaltningen. Han redovisar uppfattningen i två punkter:

- Ingen annat land i världen har så bra koll på antalet stora rovdjur och jakten på dessa som Sverige. Enkelt sammanfattat kan man säga att om vi vet hur många rovdjur vi har är det också lättare att tillåta kontrollerad jakt på dem och ta fram lämpliga avskjutningsnivåer.
- Att forskarna ger stöd åt den svenska vargjakten får inte tolkas som att andra EU-länder kan börja jaga varg. Länder som Tyskland och Frankrike får helt enkelt skaffa sig större kunskap om sina vargstammar innan länderna kan inleda jakt på varg.

Han utesluter dock inte att EU-kommissionen kan ha synpunkter på den svenska vargjakten. Men mot bakgrund av att vi i Sverige enligt forskarna har en unik kunskap om vargstammen och en

tydlig förvaltningsstrategi som är förenlig med de nya riktlinjerna skulle det förvåna om EU-kommissionens bedömning kommer att innebära särskilda krav, menar Glöersen.

Sorgetåg mot vargjakt

Fältbiologerna har ordnat ett begravningsståg för skjutna vargar. – Ingenting, absolut ingenting rättfärdigar jakten på en vargstam på bara drygt 200 individer, säger Lovisa Nilsson, Fältbiologernas ordförande. Med 20 kistor i händerna - en kista för varje varg som skjutits – ska Fältbiologerna genom ylanden och tal kungöra åsikten.

En präst i vår krets funderar: Att likställa djur och människor är förödande, livsfarligt. Det kan plötsligt ge vissa människor rätt att bestämma över andra människors livsutrymme och rätt till sina liv.

Den blinda licensjakten

Miljöminister Carlgren har noterat vår kritik mot vad vi kallar blind licensjakt, eftersom den inte är direkt riktad mot problemdjur. Politiker likt vinklar han sitt bemötande så att man genom att undanta områden med särskilt genetiskt värdefulla familjegrupper har sparat dessa från avlivning. Därför är jakten inte omdömeslös.

LRF:s förbundsordförande **Lars-Göran Pettersson** hakar på och säger att regeringen värnar en stark stam genom att undanta ”sunda revir” från jakt och påstår att ”dagens rovdjurspolitik har gett hopp till dem som tidigare känt sig överkörda.

Åke Aronsson vid Viltskadecenter säger att jakten har definitivt inte varit slumpmässig. Jakten riktas in på djuren som går i par.

Vargforskarna **Håkan Sand** och **Olof Liberg** menar att underlaget för 2011 är för litet för att man ska kunna säga någonting om hur riktad jakten har varit. Dessutom vore det konstigt om inte jägarna försökte skjuta vuxna djur. Att bara skjuta valpar påverkar inte vargstammens utveckling speciellt mycket, säger Olof Liberg.

Minst 69 vargar dog i Skandinavien 2010. Ändå är stammen konstant eller ökar jämfört med 2009. De 69 vargarna har dött av följande skäl:

Licensjakt 28 (alla i Sverige), Skyddsjakt 16 (11 i Sverige, 5 i Norge), Värn av hundar o boskap 4 (3 i Sverige, 1 i Norge), Illegal jakt 3 (2 i Sverige, 1 i Norge), Trafik 10 (9 i Sverige 1 i Norge), Olyckor, sjukdom 4 (alla i Sverige), Okänd 2 (1 i Sverige, 1 i Norge) och Olycka i samband med märkning 2 (Galvenreviret i Sverige).

Not:

1) Av de sex vargar, som fick skjutas i Dalarna var det två alfadjur samt tre andra, vuxna vargar.

2) Miljöministern vill visa handlingskraft och försöker jäkta fram beslut om utsättning av valpar från svenska djurparker och vuxna ryska vargar avlade i fångenskap (för utsättning). Svenska djurparker vill veta mer om hur valpar tas emot i främmande lyor innan de säger ja. Jordbruksverket har lyft idén om vuxna ryska vargar från hägn.

SVENSKA ROVDJURSFÖRENINGEN

Från SRF, Rovdjursföreningens hemsida 2011-02-05

Rovdjursskador inom fäbodbruket; En sammanställning över nuvarande kunskaper:

Ofta sägs att fäbodbruket i det närmaste tvingas lägga ner verksamheten pga. det lidande som rovdjuren för med sig och att detta negativt kommer att påverka möjligheten till bevarandet av den öppna betesmarken och bevarandet av en genuin fäbodkultur och därmed stå i konflikt med det 16:e miljömålet om biologisk mångfald. Bevisligen är det ju också så att det huvudsakliga fäbodbruket bedrivs i de områden där vi i dag har de absolut tätaste stammarna av både björn, varg och lo, dvs. i Jämtlands- Västernorrlands- Gävleborgs- och Dalarnas län. Förutom nämnda rovdjur ökar nu också kungsörnen i samtliga dessa områden, samt i viss liten mån också järven.

Kommentar: Detta är korrekt refererat. Det är också politiskt beslutat att vi ska ha fäbodlar.

Med undantag för en enkätundersökning som Viltskadecenter redovisat från förhållanden som rådde i slutet av 1990 talet (se referat nedan), så har omfattningen på detta problem hittills inte kunnat redovisas på ett tillfredställande sätt, utan fäbodbruket (trots efterfrågningar) och övriga nämnda grupperingar har nöjt sig med att konstatera att problemet är mycket omfattande.

Kommentar: Det är klart att uppgifterna inte tillfredsställer SRF. Omfattningen av problemet ska emellertid ses i förhållande till antalet fäbodlar i bruk.

Statistik på problemets omfattning börjar nu finnas tillgängligt från främst Dalarna och Gävleborg och som visar att problemet egentligen är litet mot bakgrund av att frigående fäboddjur i princip exponeras för rovdjuren som vilket bytesdjur som helst. En summering av nu kända fakta visar att antalet årliga rovdjursangrepp inom fäbodbruket ligger klart under 5 % och antalet dödade, skadade och försvunna tamdjur, främst får, utgörs av någon enstaka procent. Detta är ett problem och en omfattning som näringen själv med ökat egenansvar måste lösa utan att för den skull kräva förändringar i den förda rovdjurspolitiken.

Kommentar: Det är ett systemfel när enbart angrepp av rovdjur redovisas som skador på fäbodbruket. Det stora ekonomiska och djurskyddsmässiga problemet är störningarna från rovdjur som skapar oro stress bland tamdjuren och kräver mer arbete och sänker kvalitén på djurens produkter. Problemet är en följd av rovdjurspolitiken och ger kostnader som ska belasta denna.

I inventeringsrapport från Gävleborg anges totalt 73 aktiva fäbodlar med ca 1 200 djur för länet under inventeringsåret 2005. Fördelningen mellan tamdjurslag anges ej. Rovdjursangrepp från år 2005 på fäboddjur redovisat och beskrivs dels som angrepp med döda eller skadade tamdjur som resultat, eller som incidenter eller störningar av rovdjur som resulterat i skrämde tamdjur.

Under betestiden 2005 inrapporterades skador och störningar från fyra (4) motsvarande 5,5 % av länets fäbodlar, varav tre får dödades av varg vid en fäbod och vid ett annat tillfälle angreps och dödades eller skadades får av vad som sannolikt var hund. Utöver dessa fall har björn vid två tillfällen orsakat splittring och störningar vid två fäbodlar. Således inskränker sig andelen fäbodlar som angripits med dödlig utgång pga. Rovdjur (varg) till endast ett fall, eller 1,4 % av totala antalet fäbodlar och den procentuella andelen dödade djur av totala antalet fäboddjur ligger på 0,25 %. Andelen incidenter med skrämde fäboddjur är 2,7 %. Noterbart är dock att endast tretton av länets fäbodlar har sina djur på fritt skogsbete.

Kommentar: Se ovan om systemfel. En trolig anledning till att djur hålls i hägn är rovdjursstörning. Detta ger merkostnader och sänker den biologiska mångfald som fritt bete genererar.

Det finns inga som helst belegg för påståendet att fäbodverksamheten utarmas och försvinner pga. rovdjursförekomsten. // Det visar också siffror för Gävleborg, där andelen aktiva fäbodlar ökat med 24 % sedan 1999. Inte uttalat som faktiska siffror i refererad rapport, men som ändå kan utläsas av texten, är att ca 40 % av fäbodbrukarna i Gävleborg har återstartat verksamheten sedan 1990...

Kommentar: Påståendet är felaktigt men kan tyvärr vara en grund för att betesersättningen för skogsbeta vid fäbod har sänkts. Ökningen av fäbodar i bruk är resultatet av olika inventeringsmetodik.

På uppdrag av Naturvårdsverket skickade Viltskadecenter under hösten 2001 ut en blankett till ca 200 fäbodbrukare och brukare med skogsbetande djur i syfte att sammanställa antalet brukare med tamdjur på skogen och omfattningen på rovdjursskador på lösgående tamdjur.

Totalt svarade 124 brukare (ca 62 %) fördelade på Dalarna 57, Värmland 2, Gävleborg 19, Jämtland 30, Västerbotten 9 och Västernorrland 5 svarande. Således till områden där Sverige har både flest fäbodar och flest rovdjur. Dessa 124 brukare har årligen ca 1 300 nötdjur, 60 hästar, 1 350 får och 420 getter på fritt skogsbeta. Rovdjursförlusterna är inte stora, men ojämnt fördelade och de brukare som får angrepp av varg eller björn på framförallt får, kan drabbas av stora förluster.

Kommentar: Det är ett systemfel när bara angrepp av rovdjur redovisas som skador.

För den som söker uppgifter om Rovdjursföreningens uppfattningar i olika frågor är hemsidan en lätt tillgänglig väg. Uppenbarligen har man trots välvilliga informationsbidrag svårt att hålla sidan aktuell. Kanske borde medlen för information i större utsträckning användas för att uppdatera underlag? Utöver bristen på aktualitet framstår främst två tendenser i framställningen.

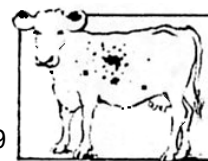
1. *Man vill inte acceptera resultaten av rovdjursstörningar som en skada som kan äventyra bevarandet av ett vitalt fäbodbruk med traditionellt fritt skogsbeta.*
2. *Man vill inte acceptera rovdjurspolitiken som orsak till de ökade störningar av rovdjur, som drabbar fäbodbruket och man vill därför att fäbodbrukare ensamma ska stå för de merkostnader politiken medför.*

Förslag: En idé är att inom verksamheten med länsstyrelsernas Viltförvaltningsdelegationer dra igång ett projekt med Viltskadecenter där man gör prognoser som verkligen tränger in i problemen? En fråga kan t ex vara: Varför har kor så stora näsborrar? Hypotesen kan ställas: Är det för att de ska kunna reagera och utsöndra stresshormoner som adrenalin, kortisol och noradrenalin innan rovdjuren med sina mindre nosgropar känner av boskapen? Kan det vara utgångspunkt för resonemang om hur rovdjur ska bemötas? Dessutom finns ju eländes mycket som är mindre långsökt!

Viltskadestatistiken behöver byggas på med indirekta skador orsakade av långvarig exponering för rovdjur/rovdjursdoft med djur som brutit sig igenom stängsel och sprungit bort eller ökad frekvens av kastning, juverinflammation och att tamdjuren inte vågar nyttja vissa betesområden. Stress rapporteras idag från ett relativt litet antal fäbodbrukare, som dock upplever att de drabbas hårt. Att långvarig stress kan påverka immunförsvaret och orsaka t ex sjukdomar är belagt. Att styrka att det är just rovdjur som varit orsak till en långvarig stress är dock idag nästintill omöjligt. Bättre insikt krävs.

Styrelsen i Värmlands säterbrukarförening

Ordförande	Kerstin Elofsson	054-83 99 47 k.elifsson@hotmail.com
Vice ordförande	Bertil Johansson	073-588 61 74; 0248-141 59 gothbertil@hotmail.com
Sekreterare, kassör	Kalle Jansson	070-323 30 48; 0564-330 48 ewa.edmark@telia.com
Ledamöter	Lena Grundberg	0280-403 33; 070-624 46 17
	Iréne Gustavsson	0280-601 25; 070-681 53 65 irenegustafsson_ybyn@hotmail.com
	Jonas Karlsson	0563-820 59
	Åke Nilsson	0563-860 09
	Sara Bark	070-533 80 77 sarabark@hotmail.com
Ersättare	Kjell-Inge Larsson	0563-861 67

Årsavgift: 100 kronor för nya medlemmar och 150 kronor för förutvarande. **Plusgiro:** 12 01 99-5

FÖRENINGSBREV:

returer till kansli

Gävleborgs Fäbodförening

Organisationsnummer 88 55 01-2632; Plusgiro 430 24 37-1

KANSLI

c/o Ljusdalsbygdens museum
Museivägen 5
827 30 LJUSDAL

Telefon 0651-71 16 75, 0270-380 64, 070-372 90 71

– Internet: www.xfabodar.se • E-post: info@xfabodar.se

Minns fonden till

Karin Sköldmarks minne

Samma Plusgiro: 430 24 37-1

Märk talongen "Karin"

Medlemsavgift 250:-/ år 2011

**INTERNATIONELLA
SKOGSÅRET • 2011**

Styrelse & funktionärer

Ordförande

Carl Höglund, Rönningen 893
826 95 TRÖNÖDAL
calle.hoglund@telia.com
Tel 0270-380 64, 070-372 90 71

Vice ordförande

Tomas Eriksson, Hästbovägen 17
813 95 TORSÅKER
annabrodin@compagnet.se
Tel 0290-701 41, 073-639 44 55

Margareta Granér, *sekreterare*
L Vintergatan 39
827 31 LJUSDAL
maggangraner@hotmail.com
Tel 0651-71 16 06, 070-310 95 86

Anders Henningsson
Strömsholmsvägen 128
827 95 TALLÅSEN
anders.rune.henningsson@gmail.com
Tel 0651-330 01, 070-653 25 79

Stefan Olander, *sekreterare*
Skalen, Söder om sjön 340
828 95 VIKSJÖFORS
skalastefan@yahoo.se
Tel 0278-155 31, 0271-180 39
070-569 26 90

Suppleanter

Anna Brodin, Hästbovägen 17
813 95 TORSÅKER
annabrodin@compagnet.se
Tel 0290-701 41, 070-688 42 49

Sune Pettersson
Gåsbäcksvägen 24
816 93 OCKELBO
Tel 0297-417 70

Johanna Skyttner, Kyrkstugevägen 31 c
827 30 LJUSDAL
johanna_skyttner@hotmail.com
Tel 070-606 57 59

Eva Lidberg, Edsvägen 21
82042 KORSKROGEN
Tel 0651-332 91, 070-214 64 14

Kassaförvaltare, faktureringsadress

Ann Bergman
Redovisningshuset AB,
Sundsesplanaden 2
824 30 HUDIKSVALL
ann.bergman@redohuset.se
Tel 0650-996 30

Revisorer

Marianne Rahm
Brättingberg 116
82062 BJURÅKER
marianne.rahm@swipnet.se
Tel 0653-310 66, 070-525 01 31

Kia Söderlund, Valla 15
82041 FÄRILA
kia.valla@telia.com
Tel 070-380 66 74

Suppleanter

Carl-Ingel Arvidsson
Bankgränd 1
824 43 HUDIKSVALL
carlingel@hotmail.com
Tel 0650-312 97, 070-688 82 65

Gunila Brinkert,
Lövhagavägen 1244
821 51 BOLLNÄS
brinkert@telia.com
Tel 0278-137 15, 070-657 37 15

Valberedning

Louise Lindquist, Gimskogen,
Andersfors 5797
820 70 BERGSJÖ
gimskogen@tyfonmail.se
Tel 0652-530 33, 070-311 22 03

Dennis Olsson
Norra Åbyggebyvägen 12
805 98 GÄVLE
olssonsgarden@hotmail.com
Tel 026-16 80 29, 070-215 62 82

Killan Norell
Tegeltjär 92
827 94 LJUSDAL
killan.norell@lg.se
Tel 0651-390 12

Byggnadsrådgivning

Anna-Karin Martinsson, Lia 12
824 92 HUDIKSVALL
anna-karin.martinsson@hudiksvall.se
Tel 0650-250 65, 070-215 65 70

Medlemsbrev, utredningar mm

Kelvin Ekeland, Hålsjö 314
820 64 NORRBO
kelvin.ekeland@gmail.com
Tel 0650-335 39

Viltförvaltningsdelegationen

Birgitta Höglund,
Rönningen 893
826 95 TRÖNÖDAL
info@brinkengard.se
Tel 0270-380 64, 070-370 94 55

Och så:

Fråga farmor (om förr)
fraga.farmor@gmail.com

CBM Centrum för biologisk mångfald

